

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de
Eerste Kamer der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
Den Haag

**Ministerie van Buitenlandse
Zaken**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20061
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Onze Referentie

BZ2521286

Bijlage(n)

3

Datum 17 oktober 2025

Betreft Informatievoorziening over nieuwe Commissievoorstellen

Geachte voorzitter,

Overeenkomstig de bestaande afspraken ontvangt u hierbij 3 fiches die werden opgesteld door de werkgroep Beoordeling Nieuwe Commissie voorstellen (BNC).

Fiche 1: Mededeling nieuwe strategische agenda met India

Fiche 2: Mandaatverlening overeenkomst inzake digitale handel met Canada

Fiche 3: [MFK] Verordening programma voor onderzoek en opleiding Euratom 2028-2032

De minister van Buitenlandse Zaken,

D.M. van Weel

Fiche 1: Mededeling nieuwe strategische agenda met India

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel:

Joint communication to the European Parliament and the Council on a New Strategic EU-India Agenda

b) Datum ontvangst Commissiedocument

17 september 2025

c) Nr. Commissiedocument

JOIN(2025) 50

d) EUR-Lex

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025JC0050&qid=1758616747893>

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie

Niet opgesteld

f) Behandelingstraject Raad

Raad Buitenlandse Zaken (RBZ)

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Buitenlandse Zaken

2. Essentie voorstel

Met de gezamenlijke mededeling leggen de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (hierna: Hoge Vertegenwoordiger) een uitgebreide nieuwe strategische agenda voor die voorziet in het verdiepen, verbreden en beter coördineren van de samenwerking tussen de Europese Unie en India, met als doel de strategische samenwerking met India te verdiepen en te versterken in een breed aantal thema's. De mededeling richt zich op vijf pilaren, elk met concrete initiatieven.

In de eerste pilaar van de mededeling gaat in op de thema's welvaart en duurzaamheid. De mededeling benoemt dat nauwere samenwerking met India rondom toeleveringsketens en het op regels gebaseerde handelssysteem vitaal is. Het streven wordt genoemd om de onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord tussen de EU en India voor het einde van 2025 af te ronden. De mededeling stelt daarnaast voor dat de EU inzet op een investeringsbeschermingsovereenkomst en een *memorandum of understanding* tussen betreffende instanties omtrent *clearing* (het verwerken van betaalverkeer), onder andere gericht op het tegengaan van witwaspraktijken, op een overeenkomst inzake bescherming van geografische aanduidingen, een uitgebreide

luchtvaartovereenkomst aangaat en het opzetten van een luchtvaartdialoog initieert. Daarnaast wil de mededeling dat de EU samen met India inzet op toeleveringsketens en economische veiligheid door, mede via de *Trade and Technology Council*, prioriteit te geven aan samenwerking op het terrein van groene technologieën. De mededeling benoemt verder het opzetten van een systeem dat tijdig toeziet op knelpunten in de waardeketens van actieve farmaceutische ingrediënten alsook een noodplan voor voedseltoeleveringsketens opstelt, met de mogelijkheid die uit te breiden naar de maakindustrie en biotechnologie. Ook stelt de mededeling voor om externe dreigingen gezamenlijk te analyseren locaties waar de productie, opslag, distributie en het gebruik van blauwe waterstof (o.a. voor verduurzaming van de zware industrie) worden gestimuleerd op te zetten. Verder wil de mededeling dat de Europese Unie de energietransitie bevordert door *business-to-business* uitwisseling over *offshore*-wind te organiseren, een taskforce voor groene waterstof instelt, het hervatten van het EU-India *Environmental Forum* onderzoekt en de samenwerking op bio-economie en duurzame landbouw versterkt. In het kader van de *One Health* benadering van de Wereldgezondheidsorganisatie stelt de mededeling voor om gezamenlijk beter voorbereid te zijn op bestaande en nieuwe gezondheidsdreigingen. Ook stelt de mededeling voor dat de Europese Unie de samenwerking op klimaatmitigatie en -adaptie verdiept, onder andere door middel van het instellen van een administratieve regeling voor rampenmanagement.

De mededeling gaat daarna in de tweede pilaar in op de thema's technologie en innovatie. De mededeling stelt voor dat de Europese Unie een beperkt aantal EU-India innovatiehubs en een EU-India startuppartnerschap opzet en dat de Europese Unie en India ruimtesamenwerking verdiepen en een ruimtedialoog lanceren. De Europese Unie als doel heeft om, gebaseerd op de toekomstige handelsregels met India, een digitaal ecosysteem te creëren, alsook in het kader van samenwerking rondom publieke digitale infrastructuur samen met India in te zetten op technische interoperationaliteit en het stimuleren van digitale infrastructuur in derde landen. De mededeling richt zich verder op het ondersteunen van kritieke opkomende technologieën, het bevorderen van een gunstige digitale omgeving en onderzoekssamenwerking middels Horizon Europe en Euratom.

De derde pilaar van de mededeling gaat in op veiligheid en defensie. De mededeling informeert dat de Europese Unie en India het aangaan van een veiligheids- en defensiepartnerschap onderzoeken en voornemens zijn te onderhandelen over een informatieovereenkomst. De mededeling stelt voor dat de Europese Unie de betrokkenheid bij regionale veiligheid verdiept. Hierbij wordt voorgesteld dat de EU samenwerkt met India in het bestrijden van traditionele en hybride bedreigingen, waarbij de Europese Unie en India zich kunnen richten op het bewustzijn en het kennisniveau in het maritieme domein, en het beschermen van kritieke onderzeese infrastructuur. Tevens bepleit de mededeling verdere inzet op het uitbreiden van de operationele samenwerking met de Indiase marine, een verdiepte samenwerking op cyberveiligheid (met name door middel van de EU-India Cyber Dialoog), en dat de EU zich als doel stelt om de toezichtsamenwerking met India te versterken om zo grensoverschrijdende georganiseerde misdaad tegen te gaan. De mededeling stelt verder voor dat de Europese Unie industriële samenwerking op defensiegebied stimuleert, waarbij een door de industriesector geleide EU-India defensie-industrieforum opgezet kan worden.

De vierde thematische pilaar van de mededeling betreft connectiviteit en mondiale vraagstukken. De mededeling stelt een leidende rol voor de Europese Unie voor inzake de *India-Middle-East-Europe Economic Corridor*, mede door middel van investeringen in het kader van Global Gateway. Aanvullend kunnen de Europese Unie en India samenwerken om groene *shipping corridors* te ontwikkelen. De mededeling stelt ook voor dat de Europese Unie en India samenwerken in derde landen, mogelijk een EU-India partnerschap voor humanitaire dienstverlening aangaan en zich samen inzetten voor effectief mondiaal bestuur inclusief hervorming van multilaterale instituties. Hiernaast stelt de mededeling voor om samen met India de volledige implementatie van zowel het Kunming-Montreal Raamwerk, waarmee deelnemende landen toezeggen nationale doelstellingen voor biodiversiteit op te stellen, als de Global Water Agenda garandeert, een oceaan- en visserijdialogoog instelt en honger- en voedselonzeekerheid wereldwijd aanpakt. Op het gebied van mensenrechten informeert de mededeling dat de Europese Unie uitzielt naar continuering van de ingezette lijn ten opzichte van India, zowel bilateraal als in multilateraal verband.

Als laatste pilaar bevat de mededeling een aantal dwarsdoorsnijdende factoren die verdieping en verbreding van de samenwerking ondersteunen. De mededeling stelt voor dat migratie 'verstandig' wordt gemanaged, door illegale migratie tegen te gaan en op een gebalanceerde manier talentmobiliteit toe te staan, onder andere door middel van het lanceren van een pilot voor een Europees juridisch loket in India om informatie te geven over en ondersteuning te bieden voor arbeidsmigratie naar de EU, en door het opstellen van een kader voor samenwerking rondom mobiliteit en marge van het toekomstige vrijhandelsakkoord. Ook stelt de mededeling voor dat de Europese Unie een onderwijs- en skillsdialogoog start.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Zowel bilateraal als in EU-verband is India een strategische samenwerkingspartner van Nederland. Vanwege zijn bevolkingsomvang van ruim 1,4 miljard mensen, strategische ligging in de Indo-Pacifische regio, als vierde – en binnenkort derde – economie van de wereld, en in het kader van diversificatie voor bestaande afhankelijkheden op het gebied van economie, weerbaarheid en veiligheid. Maar ook als grootste democratie van de wereld en traditioneel voorstander van multilaterale samenwerking waarbij India, net als Nederland en de Europese Unie, waarde hecht aan een goed functionerende internationale rechtsorde.

De vijf thematische pilaren van de mededeling geven een duidelijk beeld van de breedte en het potentieel van de EU-India relatie en zijn complementair aan het beleid dat Nederland bilateraal voert ten aanzien van India. In lijn met de prioriteiten van het kabinet op het gebied van verdienvermogen, veiligheid en weerbaarheid zal in onderstaande beoordeling bijzondere aandacht zijn voor de eerste pilaar (welvaart en duurzaamheid) en de derde pilaar (veiligheid en defensiesamenwerking).

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt de mededeling voor een nieuwe EU-India strategische agenda. De doelstellingen van de mededeling zijn passend bij het geopolitieke en geo-economische belang van India en sluiten goed aan bij de inzet van het kabinet voor het sluiten van een strategisch partnerschap met India. Het kabinet is positief over het ambitieniveau dat uit de mededeling naar voren komt, maar zal in de verdere implementatie van de nieuwe strategische agenda oog houden voor de haalbaarheid in de samenwerking met India.

In de mededeling benadrukken de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger het belang van het verdiepen van samenwerking op het gebied van welvaart en duurzaamheid (pilaar I) in het licht van de grote economische belangen die de EU en India hebben.

Het kabinet steunt de inzet om tot een zo spoedig mogelijke afronding van een gebalanceerd, economisch betekenisvol vrijhandelsakkoord te komen, met voldoende aandacht voor het beschermen van de interne Europese regels op duurzaamheid en bescherming van strategische sectoren als staal en chemie en technologieën als quantum, AI en biotech, en zal de uitkomsten van de onderhandelingen zorgvuldig wegen. Het kabinet vindt het positief dat er aandacht wordt besteed aan financieel toezicht en anti-witwasstandaarden. Dit draagt bij aan de stabiliteit van internationale financiële markten. Voor Nederland als handelsland is dat belangrijk. Ook de inzet op investeringsbescherming is waardevol gezien de aanwezigheid van ruim 300 Nederlandse bedrijven in India.

Het kabinet merkt op dat de inzet op een overeenkomst inzake geografische aanduidingen¹ past binnen de bredere Europese handelsagenda. Het kabinet wacht het besluit over de competentieverdeling aan de hand van de Oman-hofzaak af voor een positie over een mogelijk EU-India luchtvaartakkoord. Tevens verwelkomt het kabinet de inzet op Global Gateway-investeringen. Deze bieden kansen voor Nederlandse bedrijven in duurzame energie, waterbeheer, stedelijke mobiliteit, de maritieme sector en digitale infrastructuur.

In bredere zin is het kabinet van mening dat de voorstellen goed aansluiten bij de Nederlandse inzet op handel, groene transitie en (mondiale) gezondheid. Van bijzonder belang zijn hierbij de versterking van waardeketens via de *Trade and Technology Council*,² de implementatie van het halfgeleiderakkoord,³ samenwerking op groene technologieën, actieve farmaceutische ingrediënten en kritieke grondstoffen. Ook de taskforce voor groene waterstof, samenwerking op offshore-wind en duurzame mobiliteit, en de ontwikkeling van koolstofmarkten en circulaire economie bieden directe kansen voor de Nederlandse economie en kennisinstellingen.

Tot slot acht het kabinet de samenwerking op duurzame landbouw, bio-economie, waterbeheer en klimaatmitigatie en -adaptatie in lijn met Nederlandse beleidsprioriteiten. Al met al dragen de

¹ Een beschermde geografische aanduiding garandeert dat een product bepaalde kwaliteiten heeft die verband houden met het productiegebied, zoals Gouda Holland of Darjeeling-thee.

² De *Trade and Technology Council* (TTC) is het belangrijkste forum tussen de EU en India voor het verdiepen van het strategische partnerschap op handel en technologie.

³ Uitvoering van EU-India afspraken om samen chips te ontwikkelen en de toelevering veilig te stellen.

voorstellen bij aan de versterking van het Nederlands verdienvermogen en veiligheid. Daarnaast is het een positief signaal in de mondiale strijd tegen klimaatverandering dat, in lijn met de Overeenkomst van Parijs en *United Nations Framework Convention on Climate Change* (UNFCCC), het stimuleren van multilaterale initiatieven die gericht zijn op het geleidelijk uitfaseren van fossiele brandstoffen als gezamenlijke EU-India doelstelling wordt benoemd.

De tweede pilaar van de mededeling beschrijft de inzet op het gebied van technologie en innovatie. Het kabinet ziet nauwere samenwerking met India op het gebied van technologie en innovatie als strategisch noodzakelijk. In een wereld waarin geopolitieke spanningen, afhankelijkheden in kritieke waardeketens en de mondiale race om technologische leiderschap steeds belangrijker worden, is India een cruciale partner. Het land combineert een snelgroeiende economie en een grote interne markt met een sterke digitale infrastructuur en een bloeiend innovatie-ecosysteem. Voor Nederland, als open en kennisintensieve economie, is toegang tot talent, data en groeiemarkten essentieel om de internationale concurrentiepositie te behouden. Het kabinet steunt zodoende het voorstel van de Europese Commissie en Hoge Vertegenwoordiger voor samenwerking op kritieke opkomende technologieën, onderzoek en een gunstig digitaal ecosysteem.

In de samenwerking tussen de Europese Unie en India op het gebied van technologie en innovatie ziet het kabinet veel aanknopingspunten met de Nederlandse prioriteiten uit de Nationale Technologiestrategie.⁴

Het kabinet verwelkomt daarom de voorstellen van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger om de samenwerking te intensiveren, onder meer door de oprichting van EU-India Innovation Hubs, een Startup Partnerschap en gezamenlijke onderzoeksprojecten op terreinen als halfgeleiders en kunstmatige intelligentie (AI). In het licht van de Nederlandse inzet op sleuteltechnologieën zoals halfgeleiders, quantumtechnologie, AI, biotechnologie en cyberveiligheid, sluiten deze initiatieven goed aan bij het belang van Nederland als open en kennisintensieve economie.

Het kabinet staat ook positief tegenover de voorgestelde versterking van samenwerking op het gebied van AI-veiligheid, *high-performance* computing, ruimtevaart en de bescherming van kritieke technologieën, aangezien dit aansluit bij de Nederlandse inzet op kennisveiligheid en betrouwbare, veilige technologie. Ook de beoogde samenwerking rond een gunstig digitaal klimaat, waaronder afspraken over gegevensbeheer, cyberveiligheid en digitale identiteit, ondersteunt het Nederlandse belang bij veilige, open en eerlijke digitale markten.

Het kabinet verwelkomt ten slotte de verdieping van onderzoekssamenwerking via Euratom en het verkennen van de mogelijkheid tot associatie bij Horizon Europe, waarmee kansen ontstaan voor Nederlandse kennisinstellingen en bedrijven in uiteenlopende domeinen. Daarmee dragen de

⁴ [De Nationale Technologiestrategie | Beleidsnota | Rijksoverheid.nl](#)

voorstellen bij aan de versterking van de open strategische autonomie van de Europese Unie, aan internationale standaardisering en aan de concurrentiekracht van het Nederlandse innovatie-ecosysteem.

In de samenwerking tussen de Europese Unie en India op het gebied van veiligheid en defensie (de derde pilaar van de mededeling) wordt het potentieel momenteel nog niet volledig benut. Het kabinet verwelkomt dan ook de ambitie van de Europese Commissie en Hoge Vertegenwoordiger om deze samenwerking te verdiepen en in te zetten op het afsluiten van een veiligheids- en defensiepartnerschap met India. In het licht van een sterk gedeeld belang bij vrije doorvaart en stabiele toeleveringsketens tussen Europa en Azië, ziet het kabinet veel mogelijkheden voor verdergaande samenwerking met India in het bevorderen van maritieme veiligheid in de Indische Oceaan als toegangspoort tot Europa en cruciale link tussen Europa en Azië. Tevens verwelkomt het kabinet de inzet van de Europese Commissie en Hoge Vertegenwoordiger om de industriële samenwerking op defensiegebied tussen de Europese Unie en India verder te stimuleren.

In het licht van het Nederlandse belang bij stabiele toeleveringsketens en diversificatie, staat het kabinet positief tegenover de voorgestelde inzet ten aanzien op het gebied van connectiviteit (de vierde pilaar) waaronder een leidende rol van de Europese Unie in de operationalisering van de *India-Middle-East-Europe Corridor* (IMEC). Het gebruik van investeringen van *Global Gateway* voor dit strategisch belangrijke initiatief sluit goed aan bij het Nederlandse beleid om EU *Global Gateway* beter in lijn te brengen met de geopolitieke en geo-economische prioriteiten van de Europese Unie. Met name op het gebied van maritieme samenwerking liggen hier ook grote kansen voor Nederland en het Nederlandse bedrijfsleven.

In de laatste pilaar van de mededeling wordt ingegaan op de dwarsdoorsnijdende voorwaarden die bijdragen aan bovenstaande doelen. Het kabinet heeft een positieve grondhouding ten aanzien van de geschetste initiatieven die bijdragen aan het versterken van wederzijdse kennis en samenwerking tussen de EU en India. Kennisversterking, intensiveringen van uitwisselingen en bilaterale dialogen, en mobiliteit van kenniswerkers, kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de bredere samenwerking tussen de EU en India. Het kabinet ziet arbeidsmigratie niet als structurele oplossing voor tekorten op de arbeidsmarkt, maar herkent wel de noodzaak om gericht en selectief talent, bijvoorbeeld digitaal talent, aan te trekken dat van belang is voor de Nederlandse kenniseconomie. Daarbij is het essentieel dat lidstaten ruimte houden voor een eigen invulling van arbeidsmigratie- en arbeidsmarktbeleid. Het kabinet staat daarom in beginsel zeer terughoudend tegenover afspraken op het terrein van arbeidsmigratie van de Unie. Ten aanzien van deze en andere specifieke voorstellen op het gebied van migratie, waaronder het in de mededeling opgenomen voorstel voor het opzetten van een pilot met geïnteresseerde EU lidstaten voor een informatie- en ondersteuningsloket in India, wacht het kabinet verdere informatie af voordat het een standpunt inneemt.

c) *Eerste inschatting van krachtenveld*

De mededeling is positief ontvangen door EU-lidstaten. Er is sprake van brede steun voor verdieping van de relatie tussen de Europese Unie en India, in lijn met een verdieping die veel lidstaten van de Europese Unie ook bilateraal met India zijn aangegaan.

Voor verschillende onderdelen van de mededeling, waaronder een vrijhandelsakkoord en een veiligheids-en defensiepartnerschap, geldt dat lidstaten een positieve grondhouding hebben, maar dat tegelijkertijd appreciatie ook afhankelijk zal zijn van de uiteindelijke uitkomsten van de onderhandelingen hierover.

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft betrekking op gemeenschappelijke handel, economische betrekkingen, vervoer, milieu, de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht, landbouw en visserij, onderzoek, technologische ontwikkeling en de ruimte, ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp, industrie, toerisme, onderwijs, beroepsopleiding, gezondheid, jongeren en sport en het Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB). Dit zijn onderwerpen die deel uitmaken van het strategisch partnerschap tussen de Europese Unie en India en waarop de Europese Unie vanuit een aanjagende rol en vanuit een faciliterend en regulerend kader bevoegd is. Op het terrein van gemeenschappelijke handel is sprake van een exclusieve bevoegdheid van de EU (artikel 3, lid 1, onder e VWEU). Op het terrein van economische betrekkingen is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, aanhef en onder c VWEU). Op het terrein van vervoer is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, aanhef en onder g VWEU). Op het terrein van milieu is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, aanhef en onder e VWEU). Op het terrein van de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, aanhef en onder j VWEU). Op basis van artikel 79, lid 5 VWEU wordt bepaald dat het aan de lidstaten is om zelf te bepalen hoeveel derdelanders tot hun grondgebied worden toegelaten teneinde daar al dan niet in loondienst of als zelfstandige arbeid te verrichten. Op het terrein van landbouw en visserij is sprake van een gedeelde bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 2, aanhef en onder d VWEU). Op het terrein van onderzoek, technologische ontwikkeling en de ruimte is sprake van een parallelle bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 3 VWEU). Op het terrein van ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp is sprake van een parallelle bevoegdheid tussen de EU en de lidstaten (artikel 4, lid 4 VWEU). Op het terrein van industrie heeft de EU een ondersteunende bevoegdheid (artikel 6 onder b VWEU). Op het terrein van toerisme heeft de EU een ondersteunende bevoegdheid (artikel 6 onder d VWEU). Op het terrein van onderwijs, beroepsopleiding, jongeren en sport heeft de EU een ondersteunende bevoegdheid (artikel 6 onder e VWEU). Op het terrein van GBVB is sprake van een sui generis bevoegdheid van de EU en de lidstaten (artikel 2, lid 4, VWEU).

b) Subsidiariteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel de bestaande strategische samenwerking met India te verdiepen en te versterken op een breed aantal thema's. Gezien het transnationale karakter van alle doelen en thema's, en hoe deze zien op de geopolitieke positie van de EU in de wereld, kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt, daarom is een EU-aanpak nodig. Om die reden is optreden op het niveau van de EU gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet is positief. De mededeling heeft tot doel door middel van een nieuwe strategische agenda de samenwerking met India te verdiepen en te versterken op een breed aantal thema's. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat er verschillende dialogen en akkoorden worden voorgesteld die invulling geven aan de breed gedragen thematische prioriteiten. Het voorgestelde optreden gaat niet verder dan noodzakelijk, omdat de mededeling enkel ambities uitdraagt, en daarmee ruimte laat voor de daadwerkelijke invulling van de plannen.

d) Financiële gevolgen

(Eventuele) toekomstige budgettaire gevolgen worden ingepast op de begroting van het/de beleidsverantwoordelijk(e) departement. De implementatie van de in de mededeling genoemde voorstellen zal volgens de Commissie geschieden binnen het huidige Meerjarige Financiële Kader. Dat sluit aan bij de Nederlandse positie dat de benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van de EU-begroting 2021–2027 en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het kabinet verwelkomt de mededeling en ziet de genoemde doelstellingen als passend bij het geopolitieke en geo-economische belang van India en de inzet van het kabinet voor het afsluiten van een bilateraal strategisch partnerschap met India. Er zijn geen negatieve gevolgen voor de geopolitieke aspecten voorzien.

De mededeling heeft geen gevolgen voor de regeldruk. De voorgestelde verdere samenwerking op het gebied van defensie-industrie, (kritieke) infrastructuur, energie en handel kan positieve effecten hebben op het EU-concurrentievermogen.

Geopolitiek zet de mededeling in op een nauwere band met India. Hiermee zou niet alleen de positionering van de EU wereldwijd veranderen, maar ook die van India. Uiteindelijk moet de strategie ertoe leiden dat de wereldwijde veiligheid en voorspelbaarheid vergroot wordt, door de inzet op een op regels gebaseerd handelssysteem, de inzet op veiligheidssamenwerking en herbevestigde commitment aan de Overeenkomst van Parijs.

Fiche 2: Mandaatverlening overeenkomst inzake digitale handel met Canada

1. Algemene gegevens

a) *Titel voorstel*

Aanbeveling voor een besluit van de Raad houdende machtiging tot het openen van onderhandelingen voor een overeenkomst inzake digitale handel met Canada

b) *Datum ontvangst Commissiedocument*

10 september 2025

c) *Nr. Commissiedocument*

COM(2025)480

d) *EUR-Lex*

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A52025PC0480>

e) *Nr. impact assessment Commissie en Opinie*

Niet van toepassing

f) *Behandelingstraject Raad*

Raad Buitenlandse Zaken – Handel

g) *Eerstverantwoordelijk ministerie*

Ministerie van Buitenlandse Zaken

2. Essentie voorstel

De Europese Commissie (hierna: de Commissie) heeft een aanbeveling voor een Raadsbesluit met bijbehorende onderhandelingsrichtsnoeren gepubliceerd waarin zij de Raad verzoekt om de onderhandelingen over een overeenkomst inzake digitale handel met Canada te starten. Deze aanbeveling volgt op de EU-Canada top van 23 juni jl. waarbij de EU en Canada hebben afgesproken om te onderhandelen over een overeenkomst inzake digitale handel. De beoogde overeenkomst zal als een opzichzelfstaande overeenkomst fungeren, ter aanvulling op de bestaande Brede Economische- en Handelsovereenkomst (*Comprehensive Economic and Trade Agreement*, CETA) tussen de EU en Canada. Daarbij zal de overeenkomst voortbouwen op het digitale partnerschap dat de EU en Canada in november 2023 hebben gesloten.¹

De Commissie definieert digitale handel als handel die zowel de fysieke levering van via digitale middelen gekochte goederen en diensten (zoals de online aankoop van een paar schoenen) als de digitale levering van goederen en diensten (zoals een e-book of software) betreft. Dit kan

¹ Het EU-Canada digitale partnerschap biedt een niet-bindend samenwerkingskader voor regelgeving op het gebied van digitale aangelegenheden en samenwerking op het gebied van onderzoeken over digitale aangelegenheden.

betrekking hebben op zowel transacties tussen bedrijven als tussen ondernemingen en consumenten. Hoewel CETA reeds voorziet in substantiële afspraken over de handel in goederen en diensten, bevat deze overeenkomst geen uitgebreide regels inzake digitale handel. De studie ter ondersteuning van de ex-postevaluatie van CETA identificeert het gebrek aan moderne regels inzake digitale handel als een tekortkoming in het betreffende hoofdstuk over elektronische handel.² De beoogde overeenkomst inzake digitale handel kan deze tekortkoming adresseren en heeft als doel om de digitale handel tussen de EU en Canada te stimuleren. Daarnaast zal een dergelijke overeenkomst de rechtszekerheid voor zowel bedrijven als consumenten versterken en draagt het bij aan consumentenbescherming, transparantie en versterkte samenwerking tussen de EU en Canada op digitaal regelgevend gebied.

De Commissie stelt dat de voorgestelde onderhandelingen over een overeenkomst inzake digitale handel met Canada in overeenstemming zijn met de in 2021 gepubliceerde evaluatie van het handelsbeleid van de Commissie, waarin zij het voornemen aankondigde om de bilaterale digitale handelsbetrekkingen met gelijkgezinde landen te versterken.³ Daarnaast past de aanbeveling bij de internationale digitale strategie van de EU⁴ en het EU-kompas voor concurrentievermogen, dat het belang van handelsdiversificatie door middel van moderne handelsovereenkomsten onderstreept.⁵ De bepalingen die de Commissie bij de onderhandelingen wil voorstellen, bouwen voort op de recent afgeronde onderhandelingen over de plurilaterale overeenkomst inzake elektronische handel van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) namelijk het e-commerce *Joint Statement Initiative* (e-JSI), op bepalingen uit de recent ondertekende overeenkomst inzake digitale handel met Singapore en de recent afgeronde onderhandelingen over een soortgelijke overeenkomst inzake digitale handel met Zuid-Korea. De beoogde regels zijn volgens de Commissie daarnaast in overeenstemming met de beginselen voor digitale handel van de G7, die de EU en Canada in oktober 2021 hebben onderschreven.

De onderhandelingen zullen betrekking hebben op onder andere 1) het faciliteren van elektronische transacties door middel van o.a. elektronische handtekeningen en elektronische authenticatie; 2) handelsfaciliterende maatregelen ter ondersteuning van elektronische handel; 3) het voorkomen van douanerechten op elektronische transmissies en doorgegeven inhoud en 4) het faciliteren van grensoverschrijdende gegevensstromen en de bescherming van persoonsgegevens en privacy. Daarbij zal de EU de rechten en beginselen bevorderen die zijn vastgelegd in de Europese verklaring over digitale rechten en beginselen voor het digitale decennium.⁶ Daarnaast zal de EU waarborgen dat iedere overeengekomen regel en verbintenis in overeenstemming is met geldende Europese wet- en regelgeving, in het bijzonder met die voor cyberveiligheid en privacybescherming.

² Study in support of an ex-post evaluation of CETA - Final Report, <https://circabc.europa.eu/ui/group/09242a36-a438-40fd-a7af-fe32e36cbd0e/library/9af74247-45cc-449b-bd75-8b3557f3508c/details>

³ *Kamerstukken II* 2020/21, 22112, nr. 3073.

⁴ *Kamerstukken II* 2024/25, 22112, nr. 4102.

⁵ *Kamerstukken II* 2024/25, 22112, nr. 4004.

⁶ *Kamerstukken II* 2021/22, 22112, nr. 3347.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

Het kabinet steunt de ambitie van de Commissie om enerzijds onrechtvaardige belemmeringen voor digitale handel te adresseren en anderzijds het digitaal beleid uit te dragen gebaseerd op de Europese waarden. Nederland en de EU zijn gebaat bij nauwere samenwerking met derde landen zoals Canada die net als Nederland en de EU hechten aan, en belang hebben bij, een effectief internationaal op regels gebaseerd handelssysteem. Daarnaast bieden regels over digitale handel een aanzienlijk potentieel om nieuwe kansen te creëren voor Nederlandse bedrijven en consumenten. De omvang, reikwijdte en snelheid van de wereldwijde digitale handel groeien als gevolg van de toenemende digitalisering van de economie. Zo bedroeg de wereldwijde digitale handel in 2022 circa EUR 22,94 biljoen, wat neerkomt op circa 30% van het mondiale bruto binnenlandse product. Daarmee neemt ook het aantal nationale, regionale en bilaterale afspraken tussen landen hierover toe, die onbedoelde digitale handelsbelemmeringen kunnen opwerpen. Het kabinet benoemt in de Beleidsagenda Buitenlandse Handel het belang van moderne vormen van handelspartnerschappen, waaronder op het gebied van digitale handel.⁷ Recente voorbeelden daarvan zijn handelsovereenkomsten met het Verenigde Koninkrijk, Chili en Nieuw-Zeeland die uitgebreide regels over digitale handel bevatten en de voornoemde bilaterale digitale handelsovereenkomsten met Singapore en Zuid-Korea.⁸ Ook zet het kabinet in op regels om digitale handel te faciliteren middels plurilaterale en multilaterale afspraken, zoals in het voornoemde plurilaterale WTO e-JSI. In juli 2024 hebben meer dan 90 WTO-leden de onderhandelingen hierover afgerond. Wanneer deze overeenkomst is opgenomen in het WTO-kader zijn dit de eerste mondiale regels over digitale handel.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet staat positief tegenover de aanbeveling voor het Raadsbesluit en de bijbehorende onderhandelingsrichtsnoeren voor de onderhandelingen over een overeenkomst inzake digitale handel met Canada. Canada is een belangrijke gelijkgezinde partner van de EU en sterk ontwikkeld op het terrein van digitale handel. Zo is de handel tussen de EU en Canada in digitaal geleverde diensten goed voor een bilaterale uitvoer en invoer van respectievelijk EUR 9,9 miljard en EUR 8,4 miljard en stond Canada in 2024 op de dertiende plaats in de ranglijst opgesteld door *het International Institute for Management Development* (een onafhankelijk kennisinstituut) voor digitaal concurrentievermogen in de wereld.⁹ Goedwerkende afspraken over digitale handel kunnen het wederzijdse vertrouwen vergroten en rechtszekerheid bieden om digitale economieën van de EU en Canada meer met elkaar te verbinden. Daarmee kan de beoogde overeenkomst een extra impuls geven aan de economische betrekkingen tussen de EU en Canada. Bovendien sluit de beoogde overeenkomst aan bij de wens van het kabinet om via handelsbevordering en economische diplomatie onze diplomatieke, economische en geopolitieke banden met belangrijke landen te verstevigen en daarmee onze weerbaarheid te vergroten.

⁷ Kamerstukken II 2024/25, 36180, nr. 164.

⁸ Kamerstukken II 2022/23, 22112, nr. 3685

⁹ <https://www.imd.org/centers/world-digital-ranking/>

Ook inhoudelijk verwelkomt het kabinet de aanbeveling voor het Raadsbesluit en de geformuleerde inzet in de onderhandelingsrichtsnoeren. Door aanvullende afspraken te maken wordt aangesloten bij de huidige EU-inzet voor nieuwe handelsakkoorden. Zo vormt een apart hoofdstuk over digitale handel inmiddels een vast onderdeel van de EU-inzet voor handelsakkoorden, waarvan het resultaat reeds zichtbaar is in de handelsovereenkomsten met het Verenigd Koninkrijk, Chili en Nieuw-Zeeland. Daarnaast sluiten de voorstellen aan bij de teksten van het WTO e-JSI. De richtsnoeren die de basis vormen van de onderhandelingsinzet van de EU zijn in lijn met de kabinetsinzet wat betreft digitale handel. De EU zet er met deze richtsnoeren op in om digitale handel te bevorderen en te faciliteren, te vereenvoudigen en nieuwe mogelijkheden te openen voor groei en ontwikkeling. Daarom is het van belang om afspraken te maken over elektronische contracten en handtekeningen, maar ook bijvoorbeeld om geen douaneheffingen te heffen op elektronische transacties. Consumenten moeten met meer gemak en veilig online kunnen winkelen. Daarom is het eveneens nuttig dat de EU en Canada nadere afspraken maken over bijvoorbeeld consumentenbescherming en bescherming tegen ongewenste elektronische communicatie (zogenaamde *spam*).

De richtsnoeren sluiten bovendien aan op bestaand kabinetsbeleid op onderwerpen zoals het waarborgen van grensoverschrijdende gegevensstromen. Aangezien grensoverschrijdende gegevensstromen een belangrijk onderdeel van digitale handel zijn, acht het kabinet het van belang dat hier ook afspraken over worden gemaakt. Daarbij hecht het kabinet eraan dat dergelijke afspraken in overeenstemming zijn met de in 2018 vastgestelde Europese horizontale bepalingen over grensoverschrijdende gegevensstromen en bescherming van persoonsgegevens.¹⁰ Het kabinet heeft speciale aandacht voor de bescherming van persoonsgegevens bij doorgifte naar een derde land. De verwerking van persoonsgegevens dient plaats te vinden conform de wettelijke kaders, zoals de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Het kabinet onderschrijft dan ook de ambitie van de Commissie op dit punt.

De Commissie heeft bovendien voor Canada, onder de Richtlijn bescherming persoonsgegevens (Richtlijn 95/46/EG), een adequaatheidsbesluit genomen voor commerciële organisaties die vallen onder de Canadese Personal Information Protection and Electronic Documents Act (Pipeda).¹¹ Dit adequaatheidsbesluit vormt een belangrijk instrument om de veilige doorgifte van persoonsgegevens te waarborgen.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

De eerste reacties van EU-lidstaten op de aanbeveling voor een digitale handelsovereenkomst met Canada zijn overwegend positief, aansluitend op de internationale digitale strategie.¹² Hoewel het Europees Parlement geen rol heeft bij de aannahme van de aanbevolen Raadspositie, zal het te zijner tijd wel over het onderhandelingsresultaat moeten stemmen. De positie van het Europees Parlement ten aanzien van een digitale handelsovereenkomst met Canada is vooralsnog

¹⁰ <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/627665>

¹¹ [https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2002/2\(1\)/oj/eng](https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2002/2(1)/oj/eng)

¹² *Kamerstukken II* 2024/25, 22112, nr. 4102.

onbekend, maar op basis van een soortgelijke digitale handelsovereenkomsten met Singapore is de verwachting dat een meerderheid de onderhandelingen steunt.¹³

4. Grondhouding ten aanzien van bevoegdheid, subsidiariteit, proportionaliteit, financiële gevolgen en gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Bevoegdheid

Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. Op grond van artikel 218, lid 3 VWEU kan de Commissie aanbevelingen doen aan de Raad voor de vaststelling van een Raadsbesluit waarbij de Raad de Commissie machtigt om onderhandelingen over een verdrag te starten en om namens de Unie de onderhandelaar aan te wijzen. Op grond van artikel 218, lid 4 VWEU kan de Raad de onderhandelaar richtsnoeren meegeven en een bijzonder comité aanwijzen in overleg waarmee de Commissie de onderhandelingen dient te voeren.

De aanbeveling is gebaseerd op artikel 207, lid 4 VWEU. Artikel 207, lid 4 VWEU geeft de EU de bevoegdheid om akkoorden te sluiten met derde landen of internationale organisaties op het terrein van de gemeenschappelijke handelspolitiek. Het kabinet kan zich vinden in deze rechtsgrondslag. Op het terrein van de gemeenschappelijke handelspolitiek is sprake van een exclusieve bevoegdheid van de EU (art. 3, lid 1, sub e VWEU).

b) Subsidiariteit

Het subsidiariteitsbeginsel is niet van toepassing aangezien de gemeenschappelijke handelspolitiek een exclusieve bevoegdheid van de EU is.

c) Proportionaliteit

De grondhouding van het kabinet ten aanzien van de proportionaliteit is positief. In de aanbeveling stelt de Commissie aan de Raad voor haar te machtigen om de onderhandelingen te openen over een overeenkomst inzake digitale handel met Canada. De overeenkomst heeft tot doel digitale handel tussen de EU en Canada te bevorderen en te faciliteren. Het voorgestelde optreden is geschikt om deze doelstelling te bereiken, omdat de richtsnoeren inzetten op onderwerpen als facilitering van elektronische contracten en handtekeningen en bijvoorbeeld op het vergroten van consumentenvertrouwen. Dergelijke afspraken helpen om digitale handelsbelemmeringen te adresseren en daarmee digitale handel te bevorderen en faciliteren. Bovendien kunnen afspraken over deze onderwerpen bijdragen aan het verschaffen van zekerheid aan bedrijven en consumentenbescherming. De aanbeveling gaat ook niet verder dan noodzakelijk, omdat deze gericht is op het maken van specifieke afspraken over digitale handel die nog ontbreken in de bestaande EU-Canada CETA. Tot slot ligt deze aanpak in lijn met de eerder gevolgde aanpak ten aanzien van afspraken over digitale handel in bijvoorbeeld het akkoord met het Verenigd Koninkrijk en vormt dit ook de basis voor recente afgeronde onderhandelingen over het WTO e-JSI.

¹³[https://www.europarl.europa.eu/RegData/commissions/inta/projet_rapport/2025/774429/INTA_PR\(2025\)774429_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/commissions/inta/projet_rapport/2025/774429/INTA_PR(2025)774429_EN.pdf)

d) Financiële gevolgen

Er zijn geen financiële gevolgen voorzien. Indien er wel financiële gevolgen zijn is het kabinet van mening dat benodigde EU-middelen gevonden dienen te worden binnen de in de Raad afgesproken financiële kaders van het MFK 2021-2027, en dat deze moeten passen bij een prudente ontwikkeling van de jaarbegroting. Eventuele gevolgen voor de nationale begroting worden ingepast op de begroting van de beleidsverantwoordelijke departementen, conform de regels van de budgetdiscipline.

e) Gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

De verwachting is dat het overeenkomen van regels ten aanzien van digitale handel met Canada zal leiden tot een vermindering van regeldruk en zodoende de concurrentiekracht van Europese bedrijven kan versterken. Ook is de verwachting dat nadere afspraken over digitale handel kunnen bijdragen aan de toename van digitale handel tussen de EU en Canada.

Het voorstel kent geopolitieke aspecten. Het past binnen de Nederlandse en EU-ambities om in het digitale domein samenwerking en internationale partnerschappen met gelijkgezinde landen verder te versterken, ook als tegenwicht van ondemocratische landen om het digitale domein te reguleren. Het intensiveren van samenwerking met gelijkgezinde landen draagt tevens bij aan het verwezenlijken van de open strategische autonomie van de EU.

Fiche 3: [MFK] Verordening programma voor onderzoek en opleiding Euratom 2028-2032

1. Algemene gegevens

a) Titel voorstel

Council regulation establishing the research and training programme of the European Atomic Energy Community for the period 2028-2032, complementing Horizon Europe, the Framework Programme for Research and Innovation, and providing for the Community's contribution to the ITER project, and repealing Regulation (Euratom) 2025/1304

b) Datum ontvangst Commissiedocument

3 september 2025

c) Nr. Commissiedocument

COM(2025)594

d) EUR-Lex

[EUR-Lex - 52025PC0594 - NL - EUR-Lex](#)

e) Nr. impact assessment Commissie en Opinie Raad voor Regelgevingstoetsing

{SWD(2025) 594 final} - {SWD(2025) 595 final}

f) Behandelingstraject Raad

Raad voor Concurrentievermogen

g) Eerstverantwoordelijk ministerie

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in nauwe samenwerking met het Ministerie van Klimaat en Groene Groei

h) Rechtsbasis

Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (het Euratom-verdrag), en met name artikel 7, eerste alinea.

i) Besluitvormingsprocedure Raad

De Raad besluit met eenparigheid van stemmen.

j) Rol Europees Parlement

Raadpleging. Niet voorgeschreven in het Euratom-verdrag, maar in het verleden wel zo gedaan.

2. Essentie voorstel

a) Inhoud voorstel

In het Euratom onderzoeks- en opleidingsprogramma wordt onderzoek op het gebied van zowel kernfusie als kernsplijting mogelijk gemaakt. Het voorgestelde programma bouwt grotendeels voort op de ervaringen uit eerdere Euratomprogramma's, zoals het bestaande programma voor de jaren 2021-2027. Het voorstel voor dit nieuwe programma is onderdeel van het volgende Meerjarig Financieel Kader (2028-2034) en moet ook zorgen voor een voortzetting van het huidige onderzoeks- en opleidingsprogramma's van Euratom en de Europese bijdrage aan de *International Thermonuclear Experimental Reactor* (ITER) voor de jaren 2028-2032. ITER is een internationaal samenwerkingsproject in Frankrijk met als doel de wetenschappelijke en technische haalbaarheid van kernfusie als energiebron op aarde aan te tonen. Het voorgestelde programma legt een grote focus op activiteiten op het gebied van kernfusieonderzoek en ITER, maar heeft ook aandacht voor kernsplijting- en stralingsbeschermingsonderzoek. Het voorstel richt zich daarbij voornamelijk op de thema's veiligheid, non-proliferatie, stralingsbescherming, nucleaire data, radioactief afvalmanagement, brandstoffen, ontmanteling en andere (medische) toepassingen van ioniserende straling, een vorm van radioactiviteit.

Het overkoepelende doel van het voorstel is om het concurrentievermogen en de decarbonisatie van de Unie te versterken en tegelijkertijd mensen en milieu te beschermen door onderzoeksinfrastructuur, onderzoek en opleiding op het gebied van nucleaire wetenschap en technologie te bevorderen. Het voorstel zoekt daarmee nauwe aansluiting op de doelstellingen van het voorgestelde Europees Concurrentiefonds (ECF) en het voorgestelde kaderprogramma *Horizon Europe* 2028-2034. Daar waar de huidige voorstellen voor het ECF en *Horizon Europe* mogelijkheden lijken te bieden voor het ontwikkelen en toepassen van innovatieve nucleaire technologieën en het opschalen van de verschillende activiteiten onder de pijler van schone transitie en industriële decarbonisatie, is dit voorstel voornamelijk gericht op onderzoeks- en opleidingsprogramma's. Daarmee vormt het voorstel tevens een aanvulling op de actie van Horizon Europe voor de ontwikkeling van het voorgestelde "*Moonshot Fusion*"-project, dat tot doel heeft de wetenschappelijke, technische en technologische uitdagingen op te pakken om de toepassing van fusie-energie voor het Europese energienet te bewerkstelligen.

Een belangrijk element in de ontwikkeling van fusie-energie zal de inzet zijn van de levering van Europese componenten aan ITER, met name door de Europese gemeenschappelijke onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (*Fusion for Energy Joint Undertaking* - F4E), opgericht bij Raadsbesluit 2007/198/Euratom. De voltooiing van het ITER-project in overeenstemming met de huidige tijdlijn zal een prioriteit blijven, waarbij ervoor wordt gezorgd dat de technische en wetenschappelijke kennis die uit ITER voortkomen ten goede komen aan de Europese Unie. Dit zal onder andere worden bereikt door Europese componenten voor ITER te leveren in overeenstemming met de planning van het project, toezicht te houden op F4E bij de uitvoering van de taken en ervoor te zorgen dat de technische en wetenschappelijke lessen die uit ITER worden getrokken, ten goede komen aan Europa.

Het voorgestelde programma zal verder bestaan uit directe activiteiten uitgevoerd door de *Joint Research Centre (JRC)* als onderdeel van de Europese Commissie en indirecte activiteiten. De indirecte activiteiten zijn voornamelijk het financieren van externe onderzoekers voor kernfusie- en kernsplijtingsprojecten en door de bijdrage van Euratom aan het ITER-project. Het onderzoeks- en opleidingsprogramma blijft zich daarnaast richten op de verbetering van de nucleaire veiligheid en veiligheidscontroles.

Om voldoende gekwalificeerd personeel en expertise op nucleair gebied te kunnen opleiden, is aandacht binnen het voorgestelde programma voor de ontwikkelingen van nucleaire vaardigheden, competenties en toegang tot onderzoeksinfrastructuur essentieel. In synergie met *Horizon Europe* zal door het voorgestelde programma financiering worden verstrekt voor onderwijs-, opleidings- en kennisverspreidingsactiviteiten, om strategische nucleaire vaardigheden te behouden, capaciteiten in de lidstaten op te bouwen en de expertise binnen de EU te bevorderen. De maatregelen zullen ook de mobiliteit van onderzoekers ondersteunen.

Voor alle toepassingen van nucleaire technologieën, inclusief kernsplijting, zal ook aandacht zijn voor de benodigde maatregelen om mensen en het milieu te beschermen voor de risico's van ioniserende straling. Het programma bouwt grotendeels voort op de ervaringen uit eerdere Euratomprogramma's, waarbij onderzoek naar niet-energie gerelateerde toepassingen van ioniserende straling, zoals medische toepassingen, wordt uitgebreid. Ook zullen leerpunten op het gebied van opleidingen en toegang tot onderzoeksinfrastructuur worden meegenomen.

Het voorstel stelt verder tot doel Europa als wereldleider op het gebied van kernfusie te behouden door de weg naar volledige commercialisering van fusie-energie te versnellen. Door gebruik te maken van de resultaten van de bouw en het onderzoek van het ITER-project en de bijdragen van de lidstaten, zal het voorgestelde programma zich richten op het aanpakken van kritieke technologische lacunes door middel van gericht onderzoek en innovatie. Op deze manier zal het een concurrerend industrieel ecosysteem opbouwen, de private sector in de EU betrekken en zich richten op de ontwikkeling van voldoende arbeidskrachten met fusiekennis. Het programma zal ook streven naar een betere afstemming met andere Euratom- en EU-programma's om de successen van het EU-onderzoek te verspreiden en deze af te stemmen op het externe beleid van de EU.

Om innovatie en vaardigheden op het gebied van nucleaire wetenschap en technologie te bevorderen, zal het Euratomprogramma gebruikmaken van de regels rondom deelname en kennisverspreiding van Horizon Europe. Deze regels moeten ervoor zorgen dat de toegang eenvoudiger wordt, de openheid wordt vergroot en de impact van de financiering wordt gemaximaliseerd. Een gestroomlijnde *governance* moet de Europese Commissie in staat stellen om alle aspecten van kernsplijtings- en kernfusieonderzoek, met inbegrip van het ITER-project, te bespreken met de lidstaten en de belangrijkste belanghebbenden. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat F4E wordt aangestuurd vanuit de *Governing Board* waar de Commissie en de lidstaten onderdeel van zijn.

b) *Impact assessment Commissie*

De Europese Commissie heeft een ex-ante evaluatie laten uitvoeren. De evaluatie benadrukt de hernieuwde interesse in nucleaire energie in Europa en concludeert daarmee dat het Euratom onderzoeks- en opleidingsprogramma moet worden versterkt in termen van begroting en maatregelen om innovatie en vaardigheden op het gebied van nucleaire wetenschap en technologie te verbeteren. Dit om de maatschappelijke uitdagingen op het gebied van concurrentievermogen en energiezeekerheid aan te pakken en om de klimaatdoelstellingen te kunnen halen.

Daarnaast is in de tussentijdse evaluatie van het onderzoeks- en opleidingsprogramma 2021-2025 geconcludeerd dat de activiteiten relevant zijn en een belangrijke rol spelen bij de aanpak van uitdagingen met betrekking tot nucleaire veiligheid, beveiliging en veiligheidscontroles, het beheer van radioactief afval, stralingsbescherming, en kernfusie-energie. Ook is er geconcludeerd dat er door de actualiteiten meer uitdagingen spelen binnen Euratom, bijvoorbeeld als gevolg van de situatie rondom Rusland en Oekraïne, waardoor de middelen verder worden uitgedund.

3. Nederlandse positie ten aanzien van het voorstel

a) Essentie Nederlands beleid op dit terrein

De Kamerbrief van 28 maart 2025 over de Nederlandse inzet voor het volgend MFK en de Kamerbrief met kabinetsappreciatie van de MFK-voorstellen van de Commissie voor het volgend MFK is de basis voor de Nederlandse onderhandelingspositie en leidend t.o.v. de BNC-fiches over de onderliggende MFK-voorstellen. De overkoepelende Nederlandse inzet richt zich op een ambitieus gemoderniseerd en financieel houdbaar MFK waarbij de focus gelegd dient te worden op strategische prioriteiten. In het licht van huidige geopolitieke spanningen is een financieel weerbaar Europa van groot belang voor onze veiligheid en welvaart. De voorstellen voor het nieuwe MFK en het eigenmiddelenbesluit komen bovendien in een tijd waarin veel lidstaten te maken hebben met budgettaire uitdagingen door hoge schulden en oplopende tekorten. Door de grote toekomstige uitdagingen en budgettaire situatie van lidstaten is het kabinet van mening dat de EU in het MFK scherp moet herprioriteren en kritisch moet kijken naar de besteding van Europese publieke middelen.

Middelen op de EU-begroting dienen besteed te worden waar de meeste EU-toegevoegde waarde zit. De belangrijkste inhoudelijke prioriteiten voor het MFK zijn het versterken van het Europees concurrentievermogen met een sterke interne markt en inzet op onderzoek en innovatie als fundament, een stevig migratie- en asielbeleid, en veiligheid en defensie.

Het kabinetsbeleid inzake kernenergie richt zich onder andere op onderzoek en wetenschap voor kernfusie en kernsplijting, dit Euratom programma is daarvoor zeer relevant. Het onderzoek naar kernfusie in Nederland wordt ondersteund via het NWO-instituut DIFFER (*Dutch Institute for Fundamental Energy Research*). Daarnaast is Nederland lid van de Europese samenwerking in *Fusion for Energy* (als Europese bijdrage aan de experimentele reactor ITER) die uiteindelijk moet leiden tot de realisatie van fusiereactoren voor energieopwekking in Europa.

Deze deelname en ondersteuning van onderzoeksinfrastructuur zorgt daarnaast ook voor Europese en nationale mogelijkheden voor wetenschappelijke doorbraken, talentontwikkeling en

maatschappelijk impact. Bij kernsplijting gaat het om de bouw van vier nieuwe kerncentrales inclusief ruimte voor *Small Modular Reactors* (SMRs), de bedrijfsduurverlenging van de kerncentrale Borssele en het versterken van het nucleaire ecosysteem. Het kabinet werkt met vertegenwoordigers uit de nucleaire sector via het Meerjarig Missiegedreven Innovatie Programma Kernenergie (onder de Topsector Energie) aan het opleiden van voldoende gekwalificeerd personeel voor de bouw en exploitatie van nieuwe kerncentrales en aan het versterken van onderzoek en innovatie op het gebied van nucleaire technologie en stralingstoepassingen. Het kabinet vindt een sterk internationaal onderzoeksnetwerk en up-to-date onderzoeksinfrastructuur een randvoorwaarde voor een gezond nucleair ecosysteem.

Bij uitbreiding van de nucleaire capaciteit in Nederland hoort ook een passend beleid ten aanzien van de eindberging van radioactief afval en een goede omgang met ioniserende stoffen. In 2024 is het beleid ten aanzien van de eindberging van radioactief afval aangepast; een besluit over de eindberging wordt nu voorzien in 2050.¹ Dit betekent dat onderzoek op het gebied van eindberging van radioactief afval versterkt zal dienen te worden. Dit geldt ook voor deskundigheid over straling.

b) Beoordeling + inzet ten aanzien van dit voorstel

Het kabinet verwelkomt het voorstel van de Commissie, omdat het de noodzaak ziet om investeringen in kennis, onderzoek, vaardigheden, infrastructuur en capaciteitsopbouw voor nucleaire toepassingen op te schalen, zowel voor kernsplijting als fusie. Zeker gezien de hernieuwde interesse en ambitieuze plannen voor nucleaire energie in zowel Europa als de rest van de wereld. Het kabinet verwelkomt dan ook de bredere erkenning van de rol en bijdrage van nucleaire energie aan Europese strategische doelstellingen. Dit volgt eenzelfde boodschap vanuit het 8^e *Nuclear Illustrative Programme* (PINC) rapport met inzichten over benodigde investeringen in de nucleaire sector in Europa, dat de Europese Commissie in juni jl. publiceerde. Over het algemeen staat het kabinet dus positief tegenover het voorstel om de financiering voor te zetten van het kernfusie- en kernsplijtingsonderzoek, de bouw en exploitatie van ITER middels F4E en de directe activiteiten die worden ondernomen door het *Joint Research Centre* (JRC).

Voor het kabinet is het versterken van het concurrentievermogen binnen het MFK een prioriteit, met een sterke interne markt en inzet op onderzoek en innovatie met als fundament, vaardigheden, verduurzaming en (economische) veiligheid en defensie. Het programma levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van nucleaire technologieën in Europa en draagt indirect bij aan het verminderen van de CO₂-uitstoot door het financieren van onderzoek naar CO₂-vrije energieproductie. Hierbij zijn zowel de ontwikkeling van nieuwe kennis, maar ook betere kennisverspreiding en verspreiding van strategische nucleaire vaardigheden en competenties essentieel.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/09/04/kamerbrief-adviesrapport-rathenau-instituut-voor-het-besluitvormingsproces-over-het-langdurig-beheer-van-radioactief-afval>

Het kabinet is daarom positief over het voornemen om in het Euratomprogramma de regels rondom kennisverspreiding gelijk te stellen aan die van Horizon Europe. Hierdoor moeten onderzoekers hun gegenereerde data en kennis openbaar publiceren en toegankelijk maken voor verder gebruik.

Het kabinet zou graag zien dat er een substantiëler deel van de middelen naar kernsplijting gaat, zowel gelet op de nationale doelstellingen rondom de opschaling van elektriciteitsproductie uit kernenergie (via kernsplijting), als de ambities in Europa. Het met deze middelen gefinancierd onderzoek kan op de kortere termijn positief bijdragen aan het bereiken van net zero. Nederland kan zich wel vinden in de algemene inhoudelijke focus die de Commissie voorstelt voor het Euratom onderzoeks- en opleidingsprogramma. Het voorgestelde programma bouwt voort op de ervaringen uit eerdere Euratomprogramma's, en de focus is grotendeels gelijk aan die van het huidige programma dat loopt tot en met 2027. Het kabinet waardeert de continuïteit die het voorstel biedt voor lopende projecten. Ook waardeert het kabinet de verbeteringen van het programma zoals simplificering, teneinde het programma toegankelijker te maken voor nieuwkomers.

Het kabinet verwelkomt voorgestelde aanpassingen rondom kernfusie in het programma ten opzichte van zijn voorganger, zoals bredere en meer strategische samenwerking met belanghebbenden, waaronder private partijen. Het voorstel benadrukt daarbij het belang van werken aan een geïntegreerd Europees ecosysteem. Het kabinet ziet een stevige opkomst van private initiatieven, die eigen fusiereactoren ontwikkelen en willen bouwen. Deze en de publieke initiatieven hebben baat bij continue afstemming en samenwerking tussen overheden en sectorpartijen binnen een sterk ecosysteem.

Het kabinet acht het cruciaal dat er in het veld van kernfusie- en splijting excellentie gedreven onderzoek wordt gedaan in Euratom-verband. Excellentie is voor het kabinet ook een cruciale randvoorwaarde in het huidige Horizon Europe, het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie en de voorgestelde opvolger daarvan. Dit excellente onderzoek zoals voorzien in het Euratom-programma moet leiden tot nieuwe kennis en innovaties op het gebied van veiligheid, stralingsbescherming, radioactief afvalmanagement en brandstofketens, ontmanteling en eindberging. Dit is cruciaal voor de verdere ontwikkeling van kernenergie in Nederland en Europa. Het kabinet vindt het daarbij belangrijk dat het programma synergiën zoekt met het ECF en Horizon Europe.

Het kabinet steunt de activiteiten die binnen het Euratomprogramma voor onderzoek naar kernfusie als energiebron worden opgezet en de kennis die daarover ontwikkeld wordt in de bouw van ITER en de onderzoeksprogramma's van *EUROfusion*. Daarbij is het van belang dat de projecten worden geselecteerd op wetenschappelijke excellentie. *EUROfusion* is een consortium van nationale instituten voor fusieonderzoek in de Europese Unie, het Verenigd Koninkrijk, Zwitserland en Oekraïne. Daarbij vindt het kabinet het van belang dat het opiniestuk van de *Fusion Expert Group* van de Europese Commissie, waar Nederland ook in is vertegenwoordigd, wordt

gebruikt voor de EU Fusie Strategie die wordt opgesteld. En dat daarnaast *EUROfusion* een belangrijke rol krijgt binnen het voorgestelde Europese Partnerschap op Fusie.

Het kabinet waardeert het dat het Euratom-programma aandacht heeft voor nucleaire kennis en vaardigheden en toegang tot onderzoeksinfrastructuren om gekwalificeerd personeel en expertise te behouden. Het kabinet erkent dat een goede onderzoeksinfrastructuur en bijbehorende (strategische) nucleaire expertise alleen in Europese samenhang gezien kan worden. Het kabinet wijst daarbij op het belang van de unieke aanwezige infrastructuur in Nederland, de noodzaak tot het onderhouden en potentiële uitbouw daarvan en de toegankelijkheid van onderzoeksinfrastructuren van andere lidstaten voor Nederlandse onderzoekers. Het kabinet zal zich hier dan ook in het kader van de verdere uitwerking van dit voorstel voor inzetten.

Het kabinet vindt het verder positief dat de regels voor deelname van onderzoekers aan onderzoekscalls gelijk worden gesteld tussen Horizon Europe en het Euratom programma. Dit moet leiden tot een versimpeling van de toegangscriteria tot de onderzoekscalls zelf, maar ook voor de doorlooptijden en rapportage. Het kabinet is positief met het oog op de wenselijkheid van een simpel en samenhangend financieringsstelsel. De aandachtspunten die het kabinet heeft gesignaleerd t.a.v. deze regels in het BNC-fiche voor het voorstel voor Horizon Europe, gelden daarmee ook voor het voorstel voor Euratom.² Dit betekent bijvoorbeeld dat het kabinet tegen het voorstel is om de bijdrage voor personele inzet niet meer te baseren op daadwerkelijke salariskosten, maar op één standaardtarief voor personeel.

Ook hier gelden de voorbehouden die het kabinet al in het eerdere BNC-fiche voor het voorstel voor *Horizon Europe* ten aanzien van de genoemde '*Moonshots*' heeft gemaakt. Ook in dit Euratom-voorstel wordt hieraan gerefereerd. *Moonshots* zijn voorbeelden van aansprekende grootschalige onderzoek en innovatie-uitdagingen, die onder andere via *Horizon Europe* zouden kunnen worden gefinancierd. De *Horizon Europe* verordening noemt in de oplegger voorbeelden van mogelijke *moonshots*. Het kabinet zal de Commissie in de context van *Horizon Europe* vragen om duidelijkheid te verschaffen over deze *moonshots*, en de financiering daarvan. Dit voorstel voor Euratom refereert aan complementariteit met het voorgestelde "*Moonshot Fusion*"-project in *Horizon Europe*. Het kabinet is kritisch dat daarmee met dit Euratom-voorstel de genoemde voorbeelden voor mogelijke *moonshot-projecten* al worden vastgelegd, terwijl hier nog over moet worden gesproken binnen *Horizon Europe*. Ook zal het kabinet kritische vragen stellen over wat dit betekent voor de financiering hiervan, aangezien het *Horizon Europe* voorstel aangeeft dat de *moonshots* verschillende financieringsstromen bij elkaar moeten brengen.

c) Eerste inschatting van krachtenveld

Naar verwachting zullen alle lidstaten instemmen met het voorstel. De enigszins gewijzigde koers waarbij meer strategisch en breder wordt samengewerkt lijkt door alle partners onderschreven te worden.

² Zie: [Fiche 12: \[MFK\] Voorstel Verordening en Besluit Horizon Europa – het Europese kaderprogramma voor onderzoek en innovatie | Publicatie | Rijksoverheid.nl](#)

Het Europees Parlement heeft formeel gezien geen bevoegdheid ten aanzien van het voorstel, maar is in het verleden wel geraadpleegd. Ook voor dit voorstel zal het Europees Parlement worden geraadpleegd. De verwachting is dat dit niet zal leiden tot aanpassingen.

4. Beoordeling bevoegdheid, subsidiariteit en proportionaliteit

a) Bevoegdheid

Als onderdeel van de toets of Euratom mag optreden conform het Euratom-verdrag toetst het kabinet of zij handelt binnen de grenzen van de bevoegdheden die haar door de lidstaten in het Euratom-verdrag zijn toegedeeld om de daarin bepaalde doelstellingen (zoals beschreven in artikel 2, aanhef en onder (a), van het Euratom-verdrag) te verwezenlijken. Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de bevoegdheid is positief. De bevoegdheid van de Commissie om een voorstel te doen aan de Raad is geregeld in artikel 7 van het Euratom-verdrag. Artikel 7 van het Euratom-verdrag geeft Euratom de bevoegdheid om onderzoek- en onderwijsprogramma's vast te stellen. Het kabinet kan zich vinden in deze rechtsgrondslag.

b) Subsidiariteit

Als onderdeel van de toets of Euratom mag optreden conform het Euratom-verdrag toetst het kabinet de subsidiariteit van het optreden van de Euratom. Dit houdt in dat het kabinet op de gebieden die niet onder de exclusieve bevoegdheid van Euratom vallen of wanneer sprake is van een voorstel dat gezien zijn aard enkel door Euratom kan worden uitgeoefend, toetst of het overwogen optreden niet voldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau kan worden verwezenlijkt, maar vanwege de omvang of de gevolgen van het overwogen optreden beter door Euratom kan worden bereikt (het subsidiariteitsbeginsel). Het oordeel van het kabinet ten aanzien van de subsidiariteit is positief.

De voorgestelde verordening heeft tot doel het bestaande onderzoeks- en opleidingsprogramma van Euratom en de Europese bijdrage aan ITER, dat betrekking heeft op zowel activiteiten op het gebied van kernfusieonderzoek als op het gebied van kernsplijting- en stralingsbeschermingsonderzoek, voor de jaren 2028-2032 voort te zetten in een nieuw programma. Gezien het onderwerp van het onderzoeks- en opleidingsprogramma van Euratom en het grensoverschrijdende karakter van dit onderzoek dat zich kenmerkt door multinationale samenwerking en kennisdeling kan dit onvoldoende door de lidstaten op centraal, regionaal of lokaal niveau worden verwezenlijkt. Dit wordt versterkt door het grensoverschrijdend karakter van de toepassing van kernsplijtingsenergie en de synergie- en schaalvoordelen die behaald kunnen worden door onderzoek naar bijvoorbeeld nucleaire veiligheid en stralingsbescherming samen te doen. Euratom draagt ook zorg (mede via dit programma) voor de inhoudelijke Europese inbreng bij internationale samenwerking zoals in het kader van het Internationaal Atoomenergieagentschap (IAEA). Door op Europees niveau te voorzien in een dergelijk onderzoeks- en opleidingsprogramma wordt de multinationale onderzoeks- en opleidingssamenwerking verbeterd en worden synergievoordelen gerealiseerd.

Daarnaast is er vanwege de noodzakelijke grootschaligheid van experimentele apparatuur om nucleair onderzoek te doen, in het bijzonder voor het kernfusieproject ITER, een duidelijke meerwaarde om dit in Euratom-verband te doen. Een onderzoeks- en technologieproject als ITER is zo grootschalig en duur dat individuele lidstaten niet in staat zijn om dit te realiseren. Hiermee worden efficiency en schaalvoordelen bereikt en kunnen de resultaten over alle lidstaten van Euratom worden verspreid. Om die reden is optreden op het niveau van Euratom gerechtvaardigd.

c) Proportionaliteit

Als onderdeel van de toets of Euratom mag optreden conform het Euratom-verdrag toetst het kabinet of de inhoud en vorm van het optreden van Euratom niet verder gaan dan wat nodig is om de doelstellingen van het Euratom-verdrag te verwezenlijken (het proportionaliteitsbeginsel). Het oordeel van het kabinet is ten aanzien van de proportionaliteit is positief.

De voorgestelde verordening heeft tot doel het bestaande onderzoeks- en opleidingsprogramma van Euratom en de Europese bijdrage aan ITER, dat betrekking heeft op zowel activiteiten op het gebied van kernfusieonderzoek als op het gebied van kernsplijting- en stralingsbeschermingsonderzoek, voor de jaren 2028-2032 voort te zetten in een nieuw programma. Het voorstel is geschikt om dat doel te bereiken, er is namelijk sprake is van financiering van essentieel onderzoek in Europa, waarbij de inhoudelijke invulling bij de experts ligt. Alle projecten en onderdelen kennen eigen beoordelingen, waarbij ook wordt gelet op de doelmatigheid en proportionaliteit. Omdat de voorgestelde verordening opvolging geeft aan een bestaand programma zijn er ook meerder evaluaties en bijstellingen geweest in het verleden waaruit blijkt dat de inzet van Euratom proportioneel is. Het voorstel gaat niet verder dan nodig is voor de voortzetting van het programma en het rekening houden met de samenwerking met de private sector binnen het ecosysteem voor het kernfusie onderzoek.

c) Financiële consequenties, gevolgen voor regeldruk, concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

a) Consequenties EU-begroting

De onderhandelingen over de toekomst van het Euratom onderzoek- en onderwijsprogramma zijn wat betreft de financiële aspecten, integraal onderdeel van de onderhandelingen over het MFK 2028–2034. Nederland hecht eraan dat besprekingen over het Euratom onderzoek- en onderwijsprogramma niet vooruitlopen op de integrale besluitvorming betreffende de budgettaire omvang van het MFK. De beleidsmatige inzet van Nederland bij het Euratom onderzoek- en onderwijsprogramma moet ondersteunend zijn aan de overkoepelende Nederlandse inzet in de MFK-onderhandelingen zoals hierboven toegelicht, te weten een ambitieus gemoderniseerd en financieel houdbaar MFK. Dit vraagt scherpe keuzes. Binnen dit kader blijft vanzelfsprekend de ruimte bestaan om op de inhoud actief in te spelen op het verloop van de onderhandelingen.

De consequentie voor de EU-begroting van dit voorstel van de Commissie is dat er €9,794 miljard wordt begroot binnen het meerjarig financieel kader 2028-2034 voor het Euratom- onderzoeks- en opleidingsprogramma. Vanwege de beperkingen van het Euratom-Verdrag heeft het voorstel voor

het Euratom-programma betrekking op vijf jaar van de voorgestelde begroting, dat wil zeggen €6,682 miljard voor de jaren 2028-2032. Zoals gebruikelijk zal er voor de laatste 2 jaar een verlengingsverzoek komen vanuit de Europese Commissie om met de bestaande middelen het programma te verlengen.

Deze 5-2 splitsing is behouden, zodat de conclusies van het uitvoeringsverslag, dat naar verwachting aan het einde van het vierde jaar van het programma zal worden goedgekeurd, kunnen worden gebruikt bij de voorbereiding van de verlenging. Van dit totaalbedrag voor het gehele MFK wordt €5,794 miljard toegewezen aan ITER.

Voor de eerste 5 jaar (2028-2032) zal de verdeling als volgt zijn: voor het kernfusie onderzoeks- en opleidingsprogramma is €1,379 miljard beschikbaar, voor de ITER bouw en exploitatie €3,953 miljard, voor kernsplijting onderzoeks- en opleidingsprogramma: €590 miljoen en voor directe nucleaire activiteiten van de JRC €760 miljoen. Omdat het hier gaat om middelen voor het volgende MFK moet dit meegenomen worden in de integrale afweging van middelen na 2027.

Bij de implementatie van dit voorstel zal er een beperkte hoeveelheid extra personele inzet benodigd zijn naast hetgeen al wordt ingezet voor de uitvoer van het bestaande Euratom-programma. Deze extra inzet zal volledig onder onderzoek worden gefinancierd. De ontwikkeling van de administratieve uitgaven moet in lijn zijn met de Europese Raad-conclusies van juli 2020 over het MFK-akkoord. Het kabinet is kritisch over de stijging van het aantal werknemers.

b) Financiële consequenties (incl. personele) voor rijksoverheid en/ of medeoverheden

Het kabinet zet in op een beperking van de stijging van de Nederlandse afdrachten aan de EU. De inzet in de onderhandelingen zal daartoe bestaan uit een combinatie van een acceptabele omvang van het MFK en een voor Nederland acceptabel aandeel in de nationale bijdragen via het eigenmiddelenbesluit. Eventuele budgettaire gevolgen voor de Rijksbegroting worden ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline. Eventuele tegenvallers op de EU-afdrachten die volgen uit de MFK onderhandelingen dienen gedekt te worden op de Rijksbegroting.

Er worden geen financiële of personele consequenties voorzien voor de rijksoverheid of andere Nederlandse medeoverheden naast de inzet die op dit moment al wordt gepleegd. Er worden ook geen financiële baten voorzien voor de rijksoverheid of andere Nederlandse medeoverheden. In het geval dat er toch budgettaire gevolgen voor de Rijksbegroting voortkomen uit dit voorstel worden deze ingepast op de begroting van het beleidsverantwoordelijke departement, conform de regels van de budgetdiscipline.

c) Financiële consequenties en gevolgen voor regeldruk voor bedrijfsleven en burger

Het voorstel heeft geen gevolgen voor de regeldruk voor het bedrijfsleven en de burger.

d) Gevolgen voor concurrentiekracht en geopolitieke aspecten

Het versterken van de Europese concurrentiekracht is een van de verwachte indirecte baten van het Euratom-programma. Er wordt unieke hoogwaardige kennis ontwikkeld in de onderzoeksprogramma's en deze wordt doorgegeven om de kenniscapaciteit te blijven ontwikkelen. Ook de bouw van ITER geeft marktkansen vanwege de vele aanbestedingen die voor een groot deel in Europa terecht komen. De F4E aanbestedingen komen zelfs allemaal in Europa terecht. Ook Nederlandse bedrijven kunnen zich hier voor inschrijven, dit kan potentieel leiden tot grote contracten en additionele kennisontwikkeling. Een onderzoek uitgezet door de Europese Commissie in 2021 concludeerde dat het rendement op de investering in ITER ongeveer 1:1 bedraagt en dat ITER volgens prognoses tegen 2030 een extra bruto toegevoegde waarde van €15,9 miljard zou kunnen genereren en 72.400 banen per jaar zou kunnen opleveren.

Geopolitiek is dit Euratom-programma zeer relevant. Met de maatregelen uit het voorstel kan Europa haar excellente kennispositie in het veld van kernsplijtings- en fusieonderzoek waarborgen. Het voorstel levert daarmee een belangrijke bijdrage aan onderzoek naar de veilige toepassing van deze cruciale technologieën voor energieproductie in Europa. Het versterkt de strategische autonomie van de Europese Unie. Daarnaast is ITER een internationaal samenwerkingsproject waaraan ook landen buiten de EU deelnemen. Het is dus essentieel voor Europa om hun rol te waarborgen binnen het ITER project, juist onder de huidige geopolitieke spanningen.

d) Implicaties juridisch

a) Consequenties voor nationale en decentrale regelgeving en/of sanctionering beleid (inclusief toepassing van de lex silencio positivo)

Het voorstel heeft geen gevolgen voor de nationale en decentrale regelgeving of de sanctionering van beleid. Het voorstel kent geen lex silencio positivo. Het voorstel leidt niet tot een wijziging van de bevoegdheden, verantwoordelijkheden en/of taken voor de rijksoverheid en medeoverheden.

b) Gedelegeerde en/of uitvoeringshandelingen, incl. NL-beoordeling daarvan

Het voorstel bevat een bevoegdheid voor de Commissie voor het vaststellen van uitvoeringshandelingen.³ De eerste bevoegdheid voor het vaststellen van uitvoeringshandelingen ziet op het vaststellen van de werkprogramma's ter uitvoering van de in artikel 3, lid 2, bedoelde specifieke doelstellingen van het programma en in de bijlage vermelde activiteiten (zie artikel 13, lid 2 van het voorstel). Daarnaast wordt de Commissie bevoegd om door middel van uitvoeringshandelingen afzonderlijke meerjarige werkprogramma's vast te stellen ter uitvoering van acties door het JRC. Het toekennen van deze bevoegdheid is mogelijk, omdat het niet gaat om essentiële onderdelen die geregeld moeten worden in de basishandeling zelf. De keuze voor uitvoering in plaats van delegatie ligt hier voor de hand omdat het gaat om uitvoering van de verordening volgens eenvormige voorwaarden, en niet om het aanpassen of aanvullen van niet-

³ In artikel 106 bis van het Euratom-verdrag wordt artikel 291 VWEU, welke ziet op bevoegdheden tot het vaststellen van uitvoeringshandelingen, van toepassing verklaard op het Euratom-verdrag.

essentiële onderdelen van de basishandeling waarvoor een gedelegeerde handeling zou moeten worden gebruikt.

Toekenning van deze bevoegdheden acht het kabinet wenselijk, omdat het om dermate specifieke en complexe onderwerpen gaat dat de flexibiliteit en snelheid die de uitvoeringshandelingen bieden noodzakelijk is voor efficiënte uitvoering van de werkprogramma's. Ook de coherentie tussen de verschillende deelonderzoeken die door het onderzoeksprogramma worden gefinancierd wordt hierdoor geborgd. Deze uitvoeringshandelingen worden volgens artikel 14, lid 3 van het voorstel vastgesteld via de raadplegingsprocedure van artikel 4 van Verordening 182/2011. De keuze voor de raadplegingsprocedure voor de vaststelling van deze uitvoeringshandelingen is passend, omdat er geen sprake is van een geval waarin de onderzoeksprocedure van toepassing is (artikel 2, lid 3 Verordening 182/2011).

c) Voorgestelde implementatietermijn (bij richtlijnen), dan wel voorgestelde datum inwerkingtreding (bij verordeningen en besluiten) met commentaar t.a.v. haalbaarheid

De verordening treedt in werking op de twintigste dag na publicatie in het Publicatieblad van de Europese Unie. De verordening is van toepassing vanaf 1 januari 2028. Dit wordt als zeer haalbaar geacht omdat het hier gaat om het voortbouwen op een bestaand programma.

d) Wenselijkheid evaluatie-/horizonbepaling

Het Euratom-programma zal in het vierde jaar geëvalueerd worden, dat betekent dat het uitvoeringsverslag aan het einde van het vierde jaar van het programma (d.w.z. 2031) zal worden gepubliceerd. De Commissie is voornemens om in de verordening betreffende de verlenging (2033-2034) voor te stellen dat uiterlijk drie jaar na afloop van de programmeringsperiode een gecombineerde evaluatie achteraf van dit programma en de verlenging (2033-2034) wordt uitgevoerd. Het kabinet staat positief tegenover deze aanpak van de evaluatie.

e) Constitutionele toets

Het voorstel heeft geen gevolgen voor de Nederlandse grondwet en de daarin gewaarborgde fundamentele rechten en vrijheden.

e) Implicaties voor uitvoering en/of handhaving

Zowel de uitvoering als handhaafbaarheid zijn positief, omdat het vooral een continuering van een bestaand programma betreft en er geen additionele activiteiten worden verwacht.

f) Implicaties voor ontwikkelingslanden

Geen

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

TER BESLISSING

Datum

1 oktober 2025

Onze referentie

BZ2520944

Opgesteld door

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Plandatum/Deadline BNC

8 oktober 2025

Binnengekomen op

17 september 2025

nota

BNC fiche gezamenlijke mededeling nieuwe strategische
EU - India agenda

Aanleiding

De op 17 september jl. gepubliceerde gezamenlijke mededeling over de nieuwe strategische EU -India agenda.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord met bijgaand BNC fiche met het standpunt van het Kabinet over deze nieuwe EU strategie ter bespreking in de CoCo van 14 oktober en aansluitende MR.

Kernpunten

De CIE en de HV Kallas hebben een mededeling gepubliceerd getiteld Nieuwe Strategische EU-India Agenda op 17 september 2025.

- In de mededeling leggen CIE en HV een uitgebreide nieuwe strategische agenda voor, die voorziet in het verdiepen, verbreden en beter coördineren van de samenwerking tussen de Europese Unie en India, met als doel te komen tot wederzijdse voordelen en resultaten. De mededeling richt zich op vijf pilaren: 1. welvaart en duurzaamheid, 2. technologie en innovatie, 3. veiligheid en defensie, 4. connectiviteit en mondiale vraagstukken, 5. dwarsdoorsnijdende factoren die verdieping en verbreding van de samenwerking ondersteunen.
- De vijf thematische pilaren van de mededeling geven een duidelijk beeld van de breedte en het potentieel van de EU-India relatie en zijn complementair aan het beleid dat Nederland bilateraal voert ten aanzien van India. In lijn met de prioriteiten van het kabinet op het gebied van verdienvermogen, veiligheid en weerbaarheid zal in onderstaande beoordeling bijzondere aandacht zijn voor de eerste pilaar (welvaart en duurzaamheid) en de derde pilaar (veiligheid en defensiesamenwerking).
- Het BCN fiche stelt dat het kabinet de mededeling voor een nieuwe EU-India strategische agenda verwelkomt. Dit omdat de doelstellingen van de mededeling passen bij het geopolitieke en geo-economische belang van India en goed aansluiten bij de inzet van het kabinet voor het afsluiten van een strategisch partnerschap met India. Het fiche stelt verder dat het kabinet positief is over het ambitieniveau dat uit de mededeling naar voren komt, maar zal in de verdere

operationalisering van deze mededeling ook oog zal houden voor de haalbaarheid in de samenwerking met een groot en complex land als India.

Datum

1 oktober 2025

Onze referentie

BZ2520944

Toelichting

De Kamer besloot deze mededeling tot een prioritair dossier te bestempelen waardoor de Kamer binnen drie in plaats van de gebruikelijke zes weken een BNC fiche zou verwachten. Op 23 september heeft u een uitstelbrief naar de Kamer gestuurd gezien het groot aantal onderwerpen en de benodigde interdepartementale afstemming.

TER BESLISSING

Aan
Van
Via
Kopie aan
Afgestemd met

R

Bescherming persoonlijke levenssfeer

M

Bescherming persoonlijke levenssfeer

Datum

1 oktober 2025

Onze referentie

BZ2520785

nota

BNC-fiche overeenkomst inzake digitale handel met
Canada

Aanleiding

Publicatie van de Commissieaanbeveling voor een Raadsbesluit over het openen van onderhandelingen voor een overeenkomst inzake digitale handel met Canada.

Geadviseerd besluit

Uw akkoord met bijgevoegd concept-BNC-fiche ter bespreking in de BNC op 8 oktober, de CoCo op 14 oktober en in de MR op 17 oktober.

Kernpunten

- De Europese Commissie heeft een aanbeveling voor een Raadsbesluit met bijbehorende onderhandelingsrichtsnoeren gepubliceerd waarin zij de Raad verzoekt om de onderhandelingen over een overeenkomst inzake digitale handel met Canada te starten. De beoogde overeenkomst zal als een opzichzelfstaande overeenkomst fungeren, ter aanvulling op de bestaande Brede Economische- en Handelsovereenkomst (Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA) tussen de EU en Canada. Hoewel CETA reeds voorziet in substantiële afspraken over de handel in goederen en diensten, bevat deze overeenkomst geen uitgebreide regels inzake digitale handel.
- In het concept-BNC-fiche geeft het kabinet aan positief te staan tegenover de onderhandelingen over een overeenkomst inzake digitale handel met Canada. Canada is een belangrijke gelijkgezinde partner van de EU en sterk ontwikkeld op het terrein van digitale handel. Goedwerkende afspraken over digitale handel kunnen het wederzijdse vertrouwen vergroten en rechtszekerheid bieden om digitale economieën van de EU en Canada meer met elkaar te verbinden. Daarmee kan de beoogde overeenkomst een extra impuls geven aan de economische betrekkingen tussen de EU en Canada.

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MOCW

Ntb BNC-Fiche verordening programma voor onderzoek en opleiding Euratom 2028-2032

Aanleiding

Op 3 september jl. bracht de Europese Commissie een mededeling uit met daarin het voorstel dat moet zorgen voor een voortzetting van het huidige onderzoeks- en opleidingsprogramma's van Euratom en de Europese bijdrage aan ITER voor de jaren 2028-2032 (**zie bijlage 1**). Dit voorgestelde programma is onderdeel van het volgende Meerjarig Financieel Kader (2028-2034). Het betreft zowel activiteiten op het gebied van kernfusieonderzoek als op het gebied van kernsplijting- en stralingsbeschermingsonderzoek. Voor dit BNC-fiche (**zie bijlage 2**) is het ministerie van OCW eerstverantwoordelijk, in nauwe samenwerking met het ministerie van KGG. Het fiche wordt parallel aan de minister van KGG en u voorgelegd. Er wordt gestreefd om bijgaande BNC-fiche op 10 oktober ter goedkeuring voor te leggen in de ministerraad.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het bijgevoegde BNC-fiche. Uw reactie wordt uiterlijk op 2 oktober gevraagd t.b.v. tijdige agendering in de Coördinatie Commissie (CoCo) op 7 oktober en de daaropvolgende ministerraad.

Kernpunten

- Onder Euratom worden onderzoeksactiviteiten ontplooid zowel op het gebied van kernfusie als op het gebied van kernsplijting en stralingsbescherming. De gebeurt deels via calls en deels middels directe financiering van de Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie.
- Deze mededeling gaat over een nieuw programma en moet zorgen voor een voortzetting van het huidige onderzoeks- en opleidingsprogramma's van Euratom en de Europese bijdrage aan ITER voor de jaren 2028-2032.
- ITER is een internationaal samenwerkingsproject in Frankrijk met als doel de wetenschappelijke en technische haalbaarheid van kernfusie als energiebron op aarde aan te tonen.
- De consequentie voor de EU-begroting van dit voorstel van de Commissie is dat er €6,682 miljard wordt begroot binnen het meerjarig financieel kader 2028-2032 voor het Euratom- onderzoeks- en opleidingsprogramma.
- Hiervan gaat ongeveer 80% naar het kernfusie onderzoeks- en opleidingsprogramma en ITER. En de overige 20% wordt verdeeld over de JRC en kernsplijting onderzoeks- en opleidingsprogramma.
- Er worden geen financiële of personele consequenties voorzien voor de rijksoverheid of andere Nederlandse medeoverheden naast de inzet die op dit moment al wordt gepleegd.

Onderzoek en
Wetenschapsbeleid

1 - Persoonsgegevens

Datum

28 september 2025

Referentie

54563175

Bijlagen

1: Commissievoorstel

2: BNC-fiche Euratom

Intern OCW afgesteld

FEZ, IB, WJZ

Interdepartementaal afgesteld

Def, EZK, Fin, KGG, SZW, VWS

Oordeel Kabinet

Datum

28 september 2025

- Het kabinet staat over het algemeen positief tegenover het voorstel van de Europese Commissie om de financiering voort te zetten van het kernfusie- en kernsplijtingsonderzoek, de bouw en exploitatie van ITER en de directe activiteiten die worden ondernomen door het Joint Research Centre (JRC).
- Het programma levert immers een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van nucleaire technologieën in Europa en draagt indirect bij aan het verminderen van de CO₂-uitstoot door het financieren van onderzoek naar CO₂-vrije energieproductie.
- Ook waardeert het kabinet de verbeteringen van het programma zoals de versimpeling van de toegangscriteria tot de onderzoekscalls, de doorlooptijden en rapportage, om daarmee het programma toegankelijker te maken voor nieuwkomers, waaronder midden- en kleinbedrijf en startups.
- Het voorstel van de Europese Commissie om het programma rondom kernfusie toegankelijker te maken wordt door het kabinet gewaardeerd. Dit zal onder andere gebeuren door de inzet op bredere toegang voor het bedrijfsleven en daarbij ook meer strategische samenwerking met deze belanghebbenden, waaronder private partijen.
- Het kabinet zou graag zien dat er een substantiëler deel van de middelen naar kernsplijting gaat, zowel gelet op de nationale doelstellingen rondom de opschaling van elektriciteitsproductie uit kernenergie (via kernsplijting), als de ambities in Europa om op korte termijn de CO₂-uitstoot te verminderen door meer veilige CO₂-vrije energieproductie mogelijk te maken.
- Het kabinet waardeert het dat het Euratom-programma aandacht heeft voor nucleaire kennis en vaardigheden en toegang tot onderzoeksinfrastructuren om gekwalificeerd personeel en expertise te behouden. Het kabinet erkent dat een goede onderzoeksinfrastructuur en bijbehorende (strategische) nucleaire expertise alleen in Europese samenhang opgepakt kan worden.
- Het kabinet wijst daarbij op het belang van de unieke aanwezige infrastructuur in Nederland, de noodzaak tot het onderhouden en potentiële uitbouw daarvan en de toegankelijkheid van onderzoeksinfrastructuren van andere lidstaten voor Nederlandse onderzoekers. Het kabinet zal zich hier dan ook in het kader van de verdere uitwerking van dit voorstel voor inzetten.

Toelichting

- Euratom, de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie, is een internationale organisatie die in 1957 is opgericht met het Verdrag van Rome om een interne markt te creëren voor de vreedzame toepassingen van kernenergie. Het doel is om onderzoek af te stemmen, een gemeenschappelijke markt voor nucleair materiaal te vormen, en het veilige gebruik van kernenergie en de bescherming van de volksgezondheid te garanderen. Alle EU-landen zijn lid van Euratom en de organisatie deelt een gemeenschappelijk institutioneel kader met de EU, hoewel het een afzonderlijke rechtspersoonlijkheid heeft.
- Uit de tussentijdse evaluatie van het huidige en recent verlengde Euratomprogramma 2021-2027 blijkt dat de ondernomen activiteiten relevant zijn en een belangrijke rol spelen bij de aanpak van uitdagingen met betrekking tot kernfusieonderzoek (materiaalonderzoek en systeemkunde), kernsplijtingsonderzoek (ontwikkeling nieuwe reactortechnologie en training in het beheer van radioactief afval) en stralingsbeschermingsonderzoek (nucleaire veiligheid en training in beveiliging en veiligheidscontroles).

- Het onderzoek naar kernfusie in Nederland wordt ondersteunt via het NWO-instituut DIFFER (*Dutch Institute for Fundamental Energy Research*).
- De verantwoordelijkheid van OCW op het wetenschapsgebied van kernfusie is primair gekoppeld aan onze rol voor onderzoeksinfrastructuur. OCW vertegenwoordigt Nederland in het dagelijks bestuur namelijk in de zogenoemde *Governing Board* van Fusion4Energy, afgekort F4E. Deze samenwerking van de EU en de Europese landen zorgt o.a. voor de bouw van het Europese deel van de Internationale fusiereactor ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor) in Frankrijk. Ook is Nederland lid van de Programme Committee van Euratom op het onderdeel Fusie. Het Programme Committee is verantwoordelijk voor de jaarlijkse programmering van de onderzoekscalls die worden opengesteld in Europa. Alle Euratom-leden zijn op nationaal niveau vertegenwoordigd.
- In een later stadium zal het onderzoeks- en opleidingsprogramma middels 'calls for proposals' worden ingevuld. Voor Nederland biedt dit kansen voor (nucleaire) onderzoeks- en opleidingsinstituten en bedrijven om hieraan deel te nemen.

Datum

28 september 2025

redacted on: 10/16/25

- Redaction (1 redaction)

1 Privilege / Exemption reason used:

1 -- "Persoonsgegevens" (1 instance)

Redacted pages:

Page 1, Persoonsgegevens, 1 instance